

Oral Surgery door Kurt H. Thoma M.D.M. Volume I and II. Uitgave: St. Louis, The C.V. Mosby Company 1948. Prijs geb.: \$ 30 = f 94,50.

Voor ons liggen twee fraai uitgevoerde boeken van tezamen niet minder dan 1520 pagina's waarvan de inhoud verduidelijkt wordt door eventjes 1631 afbeeldingen, onder welke 121 gekleurde. Voorwaar een groots opgezet en omvangrijk oeuvre, waarin dan ook zowel de kleine als de grote kaakchirurgie de hun toe-komende plaats breed toegemeten hebben gekregen.

„Dit boek, zo zegt de auteur in zijn voorwoord, is bedoeld om een duidelijke en betrouwbare beschrijving te geven van de verschillende operatieve behandelingsmethoden ter verbetering en opheffing van kaakchirurgische afwijkingen en aandoeningen, waarbij de algemene behandeling van de patiënt echter niet is verwaarloosd. Het mag deze en gene toeschrijven, zo gaat hij voort, dat op deze aanvullende behandeling te veel de nadruk is gelegd. Voor mijn gevoel is echter de algemene behandeling niet te scheiden van de behandeling van de plaatselijke aandoening. Vooral belangrijk zijn de overwegingen ten aanzien van het herstel van gebreksziekten, de verbetering van de algemene gezondheid door speciale voeding en rust, de algemeen-medicamenteuze behandeling om de pijn te verlichten en het toedienen van geneesmiddelen om infectie te voorkomen of te verdrijven en tevens het risico van de operatie te verminderen, zomede de postoperatieve fysische therapie om de functie te verbeteren”.

De ontdekking der sulfonamiden en antibiotica heeft voorts de techniek der behandeling dermate gewijzigd, dat enkele van vóór die tijd als verouderd kunnen worden beschouwd.

De schrijver vertrouwt dat ook de algemene tandarts veel in dit boek zal vinden, dat voor hem van belang is aangezien hij vaak geraadpleegd wordt met betrekking tot chirurgische aandoeningen en de gelegenheid heeft om deze bij de periodieke gebitsinspectie in het beginstadium waar te nemen. Voor hem is het speciaal van belang om niet alleen de diagnostische verschijnselen, doch ook de behandeling en de moderne therapeutische maatregelen te kennen. Want al zal hij niet trachten grotere chirurgische behandelingen zelf uit te voeren, het stelt hem in staat de patiënt van raad te dienen. Aangezien, aldus de auteur, vele tandartsen belang hebben bij de tandextractie en ander intra-orale operaties, hoopt hij dat het hoofdstuk over de dento-alveolaire chirurgie hun bijzonder aandacht zal trekken.

Voor de kaakchirurgie zal de meer ingewikkelde techniek overeenkomstige waarde vertegenwoordigen. Het boek is echter, naar de schrijver er aan toevoegt, in hoofdzaak bestemd voor studenten en vooral afgestudeerden, die zich tot de kleine en grote kaakchirurgie aangetrokken gevoelen.

Hoewel de chirurgische methoden, in dit boek beschreven, uitgaan van een grondige kennis van de pathologie, is dit onderwerp niet in bijzonderheden be-

handeld. Daarom verwijst de schrijver naar het tweelingboek: *Oral Pathologie*, dat hierbij aansluit.

Tot zover de samenvatting uit het voorwoord.

Om de kenschetsing in de introductie te kunnen verifiëren moet men het boek eerst zelf gelezen, resp. bestudeerd hebben, want er is meer dan één reden om aan te nemen dat een voorwoord pas geschreven wordt nadat het manuscript is voltooid en de schrijver min of meer een terugblik werpt op het product van zijn geest. Aldus doende zal ook de lezer van *Oral Surgery* in het voorwoord een bevestiging vinden van de indrukken, die de bestudering van dit omvangrijke werk bij hem hebben gevestigd.

Wijdloopigheid kan de auteur in geen enkel opzicht ten laste worden gelegd, bondigheid naast heldere formulering kenmerken des auteurs gaven om als leermeester niet alleen mes, beitel en naald, maar ook de pen met meesterschap te hanteren. Hoofdzaken en bijkomstigheden worden elk op hun waarde naast elkaar gezet en al lezende komt men onder de indruk van de overstellende hoeveelheden materiaal, die aldus op voortreffelijke wijze in de beide omvangrijke delen is ondergebracht, ja, welhaast samengeperst. Uitvoerige ziektegeschiedenissen, tal van schematische afbeeldingen en Röntgenopnamen geven een completerende, plastische voorstelling van hetgeen in woorden reeds duidelijk is weergegeven.

Het eerste deel, waarin de algemene tandarts de stof bijeenvindt, welke het meest met zijn arbeidsveld verband houdt, bevat een tweetal inleidende hoofdstukken over de beginselen der chirurgie, de hulpmiddelen en de chirurgische techniek. De patiënt, op wiens welzijn de behandeling gericht is, neemt daarbij terecht een centrale plaats in, waarbij de moderne middelen worden besproken om hem enerzijds geschikt te maken, in de juiste toestand te brengen vóór de ingreep, daarnaast hem te behoeden voor complicaties, die een succesvolle behandeling vertragen of in gevaar kunnen brengen. Prae-medicatie, de intratracheale narcose, (juiste dosering, géén aspiratiepneumonie, géén gevaar voor verdwaaalde elementen in de luchtwegen), de postoperatieve behandeling met locale applicatie van sulfonamiden, penicillin en streptomycine spelen thans een belangrijke rol.

Een uitgebreid hoofdstuk (280 blz.) is daarna gewijd aan wat genoemd wordt: dentoalveolaire chirurgie: Hierbij neemt de extractietechniek („gesloten” en „open” methode) een ruime plaats in. Onder de open extractie-methode verstaat de schrijver de werkwijze, waarbij ter wille van de overzichtelijkheid en bereikbaarheid van het overigens moeilijk te verwijderen element (gewoonlijk fragment) het slijmvlies wordt opgeklapt en het belemmerend beenweefsel wordt weggenomen. Behalve tot het fragment wordt aldus ook toegang verkregen tot granulaties en andere pathologische haarden, die met de gesloten methoden (eenvoudige extractie) aan het oog onttrokken blijven en niet radicaal behandeld kunnen worden. Sluiting van de wond na applicatie van sulfanilamidepoeder. De schrijver verzuimt echter niet te vermelden, dat in eenvoudiger gevallen ook met de gesloten methode, door het wegnemen van het interradiculaire septum of verwijding van de tandkas de nodige toegang kan worden verkregen. Aan de veelheid van situaties, waarvoor men bij de extractie kan komen te staan, wordt alle aandacht gewijd en wie van de tekst en de verklarende tekeningen voldoende kennis neemt behoeft niet meer in het onzekere te verkeren op welke wijze te werk moet worden gegaan, in welk denkbaar geval ook. Vervolgens de alveoloplastiek, eensdeels om de kaken bij defórmiteiten (o.a. anomalieën van stand) voor een prothese geschikt te maken, de alveolectomie, frenulumcorrecties, de odontectomie van gedeeltelijk of niet-doorgebroken elementen, zij worden stap voor stap beschreven en met afbeeldingen verduidelijkt. Vooral de verwijdering van de geïmpacteerde verstandskies (waaraan historisch de naam van *L. Winter* verbonden is) wordt in alle situaties behan-

deld. Aan waarschuwingen voor complicaties (kaakfractuur) zomede een verduidelijking daarvan ontbreekt het evenmin en de zakelijke wijze waarop de schrijver de veelzijdige stof rangschikt en behandelt geeft de onwankelbare overtuiging dat hier een man aan het woord is, die ook praktisch de materie volledig beheerst en naast diepgaande kennis aan een zeer uitgebreide ervaring zijn inzichten ontleent. De prophylactische verwijdering van de kiemen der derde molaren, om „gedrang” in het front te voorkomen, vindt eveneens bespreking. Dat de techniek der apex-resectie, abcesbehandeling, re- en transplantatie van elementen, de chirurgische behandeling van paradentose (ook die door electrocoagulatie), de gingivectomie even grondig worden uiteengezet als het vorengenoemde, wordt alleen maar volledigheidshalve gememoreerd. Elk onderdeel is gevat in een omlijsting, waarbij behalve aan de techniek der operatieve behandeling ook de indicatie, de voorbereiding van de patiënt, het type der verdoving en de post-operatieve behandeling (ook bestrijding van de napijn) in het gezichtsveld wordt betrokken. De lezer wordt bijgevoel omtrent elke behandeling, de bezwaren, risico's en complicaties, zodanig ingelicht dat hij weet wat er aan elke operatieve ingreep, zoal vast kan zitten. Hij kan zich geheel oriënteren. Drie en een half honderd bladzijden worden daarna gewijd aan de behandeling van traumatische aandoeningen van de kaken, in hoofdzaak die van fracturen (oorlog, verkeersongevallen, enz.) in velerlei vormen en complicaties, waarbij de fixatie der breukstukken een overheersende rol speelt. Velerlei „interne” toepassing (bij niet-tanddragende of tandeloze fragmenten) vallen buiten het terrein van de tandarts en blijven uitsluitend voorbehouden aan de kaakchirurg, in wiens operatief arsenaal zij q.q. thuis horen. Niettemin is het leerzaam kennis te nemen van de mogelijkheden die te zijner beschikking staan, o.a. externe fixaties onder perforatie van de wangen en huid.

Met een hoofdstuk over de aandoeningen van het antrum van odontogene oorsprong en de behandeling van osteomyelitis en necrose van de kaak vindt het eerste deel zijn afsluiting. Ook daarin vindt de tandarts belangwekkende voorlichting.

In het tweede deel beweegt de auteur zich meer op het speciale terrein van de kaakchirurgie, al zijn er enkele onderwerpen bij (o.a. odontogene cysten) die ook voor de tandarts rechtstreeks van betekenis zijn. Hiermede is natuurlijk geenszins bedoeld dat de overige inhoud buiten het gebied van zijn professionele belangstelling zou vallen. Niets is minder waar, want kennis van deze onderwerpen is voor zijn klinisch en wetenschappelijk inzicht onmisbaar. Een opsomming van de betreffende hoofdstukken is voldoende om dit duidelijk te maken. Het gaat n.l. in deel II over de behandeling van aandoeningen van het kaakgewricht, infecties van het aangezicht, aandoeningen van de nervus trigeminus en nervus facialis, kaakcysten, goedaardige en maligne tumoren. In een laatste hoofdstuk wordt de chirurgie van misvormingen van de kaken (protrusie, open beet, retrusie en asymmetrie van het aangezicht) in haar technische mogelijkheden en uitvoering beschreven. Voor de behandeling van hazelip en gespleten verhemelte verwijst de schrijver naar de bestaande uitgebreide literatuur, die reeds in enkele door hem als voortreffelijk beschouwde werken haar overzichtelijke neerslag heeft gevonden.

Samenvattend kan men zeggen dat in dit imposantewerk de tandarts alles kan vinden wat hij op het gebied der kleine kaakchirurgie te zijner parate kennis nodig heeft. Voor de grote kaakchirurgie is het een waardevolle bron van informatie, waartoe hij ook voor details nimmer tevergeefs zijn toevlucht zal nemen. Het enige bezwaar dat men tegen de aanschaffing (niet tegen het werk zelf) zou kunnen aanvoeren is zijn hoge prijs. Inderdaad is deze niet voor de poes, maar geldt dit ook niet een beetje voor de auto waarmee men al dan niet ter zitdag toert? Of van het fuifje dat men onlangs gegeven heeft?

BUISMAN